

Mobarn

HANDLINGS- OG BEREDSKAPSPLAN

For forebygging og avdekking av vold
og seksuelle overgrep mot barn.

INNHold

<u>Innledning</u>	s. 3
<u>Del 1: Forebygging av vold og seksuelle overgrep</u>	
<u>mot barn i Mobarn barnehager</u>	s.4
- Rutiner for forebygging av vold og seksuelle overgrep mot barn	s. 4
- Tiltak for å forebygge vold og seksuelle overgrep fra ansatte	s.5
- Informasjon og materiell til bruk i barnehagens arbeid med forebygging av vold og seksuelle overgrep	s.6
<u>Del 2: Når ansatte er bekymret for et barn</u>	s. 8
- Rutiner når en voksen er bekymret for et barn	s. 8
<u>Del 3: Når barn forteller om vold og overgrep</u>	s.9
<u>Del 4: Ansvar og tiltak ved mistanke om eller avdekking av vold</u>	
<u>og seksuelle overgrep i barns nære relasjoner</u>	s.10
<u>Del 5: Ansvar og tiltak ved mistanke om, eller avdekking av vold</u>	
<u>og seksuelle overgrep begått av ansatte</u>	s. 11
<u>Del 6: Å melde saken videre – avvergeplikten</u>	s.12
- Håndtering av informasjon	s.12
- Samarbeidspartnere	s.13
- Opplysningsplikten	s.13
Vedlegg:	
Notat vedrørende bekymring om vold/seksuelle overgrep	s.15
Referanseliste	s.16

Innledning

Omsorg er livsnødvendig og en forutsetning for sunn og god utvikling. Barn er prisgitt sine omsorgspersoner. En av barnehagens lovpålagte oppgaver er å ivareta barnets behov for omsorg, som grunnlag for barnets utvikling. Omsorgsoppgaven er en relasjonell oppgave som omfatter etiske, holdningsmessige og praktiske sider i de voksnes samspill med barna i deres hverdagsliv. Barnehagen har ifølge barnehagelovens §1 (2019) og rammeplan for barnehagens innhold (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.4), et særlig ansvar for å ivareta barns beste. Barnehagen bygger på verdigrunnlag som er fastsatt i barnehageloven, og internasjonale konvensjoner. Barnekonvensjonen slår fast at barn har rett til beskyttelse mot fysisk og psykisk mishandling, forsømmelse eller utnyttelse, og barnehagen har gjennom sitt mandat et særlig ansvar for å sikre barns trygghet. Alle ansatte har en plikt til å melde fra ved mistanke om eller kjennskap til vold og overgrep. Det viktigste forebyggende arbeidet barnehagen kan gjøre, er å sikre kunnskap hos personalet, foreldrene og hos barna selv. Mobarn har gjennom denne planen etablert tiltak for å sikre barns trygghet og sikkerhet, og gi våre ansatte verktøy for å forebygge og oppdage vold og seksuelle overgrep mot barn.

Målet med Mobarns handlings- og beredskapsplan er å forebygge og avdekke vold og seksuelle overgrep mot barn som er tilknyttet våre barnehager, og sikre at barn blir beskyttet og ivaretatt.

Planen skal bidra til kunnskap om vold og seksuelle overgrep mot barn, og gi god kjennskap til de rutiner og prosedyrer som gjelder når man er bekymret og/eller når barn forteller at de er utsatt. Den skal også gi forståelse for hvorfor det er viktig å samarbeide med barn der man er bekymret, og skape grunnlag for en åpen dialog om temaet, både blant ansatte og barnas foresatte.

Handlings- og beredskapsplanen er et internt verktøy for alle Mobarn ansatte, men også en dokumentasjon til foreldre og eksterne samarbeidsorgan. Planen er tilgjengelig på våre hjemmesider, og er implementert i vårt HMS-system. Våre ansatte kjenner til og arbeider etter planen, og har jevnlig gjennomgang av temaet barn- og sikkerhet.

Del 1. Forebygging av vold og seksuelle overgrep mot barn i Mobarn barnehager.

Det viktigste forebyggende arbeidet barnehagen kan gjøre, er å sikre kunnskap hos personale, foreldre og barna selv.

Barn velger selv hvem de har tillitt til. Derfor må alle ansatte i barnehagen ha grunnleggende kunnskap om temaet. De må vite hva de skal gjøre, dersom de er bekymret for et barn eller et barn forteller om vold eller overgrep.

Rutiner for forebygging av vold og seksuelle overgrep mot barn tilknyttet Mobarn barnehager

- Barnehagen skal ha en plan for å gi barn alderstilpasset kunnskap om kropp, grenser, vold og overgrep. Se Kapittel: Informasjon og materiell til bruk i barnehagens arbeid med forebygging av vold og seksuelle overgrep.
- Barnehagen skal ha dialog med foreldreutvalget, helsestasjonen og barnevernet om barnehagens arbeid med å forebygge og avdekke vold og overgrep, og gjøre informasjon om arbeidet lett tilgjengelig.
- Barnehagen skal gi foresatte god informasjon, for eksempel på foreldremøte, om vold og overgrep, og om hvorfor det er viktig at barnehagen tar opp dette temaet. Barnehagen skal imidlertid ikke informere på forhånd om nøyaktig når temaet vold og overgrep skal tas opp i samlinger med barna.
- Barnehagen skal ha gode rutiner for å forebygge at overgrep mot barn kan skje i barnehagen, se mer om dette under Del 4.
- Alle ansatte har et ansvar for å melde fra til barnevern og/eller politi gjennom avvergeplikten.
- Styrer har et overordnet ansvar for å ivareta sikkerheten og tryggheten til barn som går i barnehagen.
- Alle ansatte skal ha en obligatorisk gjennomgang av denne beredskapsplanen.
- Ansatte skal gjennomføre e-læringskurset «Vold og seksuelle overgrep mot barn» <http://kurs.helsekompetanse.no/vold/46371>
- Barnehagen skal regelmessig sørge for at ansatte får faglig oppdatering om vold og seksuelle overgrep mot barn, om viktigheten av å ivareta tillit ved å samarbeide med barn som kan være utsatt, og om opplysningsplikten og avvergingsplikten.

Tiltak for å forebygge vold og seksuelle overgrep mot barn fra ansatte i Mobarn barnehager

1. Det skal som hovedregel være to voksne på huset, både på morgenen og på ettermiddagen.
2. Ansatte skal aldri være alene med barn i barnehagen.
3. Barna skal lære om normal seksualitet, tilpasset deres alder og utvikling. Barn må lære om sine rettigheter, og de må lære om kropp, grenser, vold og overgrep. Det gjør dem bedre i stand til å si ifra om de opplever noe som ikke er greit.
4. Barna skal lære om gode og vonde følelser, ulovlige hemmeligheter og berøringer.
5. Barnehagen skal sørge for at det alltid innhentes godkjente politiattester for alle nyansatte. Dette gjelder også for vikarer som skal jobbe i barnehagen for en kort periode. Politiattesten skal innhentes og gjennomgå før vedkommende starter i jobb.
6. Barnehagen har rutine for å innhente ny politiattest for ansatte i barnehagen ved behov
7. Det innhentes referanse i forbindelse med ansettelse og spesielt referanser fra arbeid med barn sjekkes nøye.
8. Alle ansatte har kompetanse om overgrep mot barn, slik at de er i stand til å avdekke overgrep ved å fange opp signaler og tegn fra barn. Barnehagen har jevnlig gjennomgang av dette temaet i personalgruppen.
9. Barnehagen jobber med holdningsskapende arbeid både med personalet og barna. Tema som grensesetting, eierskap til egen kropp og lignende gjennomgås.
10. Mobarn har egne retningslinjer for fotografering av barn i og rundt barnehagen

Barnehagen skal gjennomføre jevnlige øvelser av denne beredskapsplan. Minimum én gang per år.

Barnehagen skal ha gode rutiner for å forebygge at overgrep mot barn kan skje i barnehagen, se mer om dette under Del 4.

Mobarn har egne beredskapskort i HMS-systemet PBL-mentor, for håndtering av mistanke om vold og seksuelle overgrep:

- forebygging av seksuelle overgrep
- mistanke om vold eller overgrep i hjemmet
- mistanke om kjønnslemlestelse).

(for ytterligere informasjon om beredskapskort – Ansatte: Se PBL mentor, -Andre: Kontakt styrer i barnehagen)

I Mobarns barnehager er det ikke tiltatt å bruke private telefoner i arbeidstiden. Telefon skal som hovedregel ligge i den ansattes garderobe.

Informasjon og materiell til bruk i barnehagens arbeid med forebygging av vold og seksuelle overgrep

Hele meg – Dette er en barnebok og en veileder for de voksne, til bruk i barnehagen. Det handler om hele kroppen og hele mennesket. Materialet handler om ulike tema, og hvert tema består av en faktadel og en historie som barnehagebarna Kim og Iben. Hvert tema har illustrasjoner og tips til aktiviteter samt spørsmål man kan reflektere rundt sammen med barna. Opplegget har også en egen veileder for barnehagepersonalet. Denne er til hjelp i arbeidet med å etablere en kultur for å snakke om kropp og seksualitet i barnehagen. Dette opplegget kan bestilles: <https://www.pedlex.no/artikkel/kog19/hele-meg/>

Kroppen min eier jeg – Dette er et samtaleopplegg med veiledningshefte til bruk i barnehagen, sammen med animasjonsserien *Kroppen min eier jeg*. *Kroppen min eier jeg* består av fire tegnefilmer om kropp, grenser og overgrep. Filmene er produsert av Bivrost Film for NRK Super i samarbeid med Redd Barna. Tilgang til materialet finnes her: <https://www.reddbarna.no/jegerher/verktoy/undervisning-til-barn-og-unge>

Voksne skal aldri slå – Film for barn 6-8 år om å bli utsatt for fysisk vold fra en voksen. Redd barna har undervisningsopplegg for 1.-4. trinn, med forslag til diskusjonsspørsmål og forklaringer, samt råd om hvordan møte og følge opp barn som forteller om vold. Anbefalt aldersgrense på filmen er 6 år. Filmen kan også være egnet for yngre, forutsatt at den sees sammen med en voksen. Materialet finnes her:

<https://www.reddbarna.no/jegerher/verktoy/undervisning-til-barn-og-unge>

5 Foreldretips – Alle barn har rett til å bestemme over sin egen kropp. Derfor trenger barn at du som forelder snakker med dem om hvordan de kan sette egne grenser, og forstå og vise respekt for andres grenser.

Her finner du 5 konkrete tips til hvordan du kan snakke med barn om kropp, grenser og overgrep. Bruk anledninger i hverdagen, lytt, spør og bruk barnas språk. Vær ærlig og snakk om hvordan man kan få hjelp og gjør barna trygge er noen av rådene. Materialet finnes her:

<https://www.reddbarna.no/jegerher/verktoy/undervisning-til-barn-og-unge>

Jeg vet - utviklet av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet i samråd med Utdanningsdirektoratet, Helsedirektoratet og læringsplattformen Salaby.no. *Jeg vet* er en kunnskapsbasert læringsressurs for alderstilpasset opplæring om vold, overgrep og mobbing i barnehager og skoler. *Jeg vet* skal bidra til at barnehager, grunnskoler og videregående skoler har et voldsforebyggende opplæringstilbud som fremmer livsmestring - og er systematisk, kunnskapsbasert og nasjonalt likeverdig. Innholdet i *Jeg vet* bygger på innsiktsarbeid og dialog med barn, ungdom og ansatte i skoler og barnehager. Alt materialet i læringsressursen er forankret i forskningsbasert kunnskap, og er utviklet i tett samarbeid med fagekspertise på voldsområdet. Tilgang til materialet finnes her: <https://www.jegvet.no/>

Jeg vil vite – Jegvilvite.no er et e-læringsverktøy om vold og overgrep laget av Stine Sofie Stiftelse. Hovedmålet for siden er å spre kunnskap om vold og overgrep, for å få flere til å si fra dersom de er utsatt for eller vet om noen som er det, samt fjerne tabu i samfunnet. Materialet finnes her: <https://jegvilvite.no/>

Seksuallatferd.no – Ressursside om normal seksuell utvikling, og håndtering av bekymringsfull og skadelig seksuell atferd <https://www.seksuellatferd.no/>.

Stine Sofie Stiftelse - Stine Sofies Stiftelse er en ideell organisasjon som arbeider for en barndom uten vold og overgrep. Stine Sofie Barnehagepakke er et informasjonsprogram som skal gjøre barnehageansatte bedre rustet til å avdekke vold og overgrep mot barn så tidlig som mulig. *Informasjon om dette opplegget finnes her:* <https://www.stinesofiestiftelse.no/hva-vi-gjor/stine-sofie-barnehagepakke>

Faglitteratur og materiell:

Aschjem, Ø. (2016). *Kongene på Haugen*. Stavanger: Hertevig Forlag

Fiske, A. (2019). *Alle har en bakside*. Oslo: Cappelen Damm AS

Fiske, A. (2019). *Hvordan lager man en baby*. Oslo: Cappelen Damm AS

Rygg, E. & Wiede, M.Aa. (2009). *Jeg er meg! Min Meg-En bok om kropp, gode og vonde følelser, ulovlige hemmeligheter og berøringer*. Oslo: Høyskoleforlaget.

Grydeland, M. (2018). *Et glimt av farger*. Torvastad: Alpha Forlag

Løken, G-E., Bergestuen, S-T., Raclew, A. (2020). *Den profesjonelle samtalen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Del 2. Når ansatte er bekymret for et barn

Det er vanskelig å forstå at de aller yngste barna kan bli utsatt for vold eller seksuelle overgrep, men fordi de er små er de både mer sårbare og mindre i stand til å si ifra, og til å forstå at de opplever vold eller overgrep.

De ansatte i barnehagen ser barn daglig og over tid. De har derfor en unik mulighet til å bidra til å forebygge og avdekke vold, overgrep og omsorgssvikt. Gjennom å holde øye med og følge opp barnas trivsel, endringer i atferd, tegn på skader og andre tegn som kan tyde på at barna lever i en vanskelig situasjon. Oppmerksomhet på og kunnskap om vold og seksuelle overgrep mot barn er de enkleste og beste tiltakene for å forebygge.

Gjennom den daglige kontakten med barna kan barnehagepersonalet observere og vurdere barnas omsorgs- og livssituasjon og ved behov ta nødvendige grep. Alle ansatte i barnehagen har opplysningsplikt overfor barneverntjenesten (jfr. § 22 i barnehageloven). I tillegg gjelder avvergingsplikten generelt for alle i samfunnet (jfr. § 196 i straffeloven).

Rutiner i Mobarn når en voksen er bekymret for et barn:

- Vær åpen og nysgjerrig ovenfor barnet, vis omtanke og spør hvordan barnet har det.
- Vis at du bryr deg og vil hjelpe. Snakk også med barnet om hvem man kan snakke med om ting som er vanskelig, både i barnehagen og utenfor.
- Alle bekymringer noteres ned, (bruk skjema notat vedrørende en bekymring om vold/seksuelle overgrep som ligger som vedlegg i denne planen) (se vedlegg side 15).
- Alle bekymringer rapporteres til styrer, som igjen skal varsle barnevern/politi. Opplever en ansatt at en slik bekymring ikke blir tatt på alvor og en fortsatt mener det er grunn til bekymring, har den ansatte en selvstendig varslingsplikt.
- Personalet kan alltid rådføre seg anonymt med politi, barnevern og andre instanser om de er bekymret og er i tvil om hva som bør gjøres.

Del 3. Når et barn forteller om vold og overgrep

- Lytt til barnet, ta det på alvor, og vis at du tror på det de sier, selv om det kanskje kan føles vanskelig å tro på. Forbered deg mentalt og følelsesmessig på at betroelser kan komme.
- Den voksne kan hjelpe til med aktiv lytting og oppmuntring i samtalen ved å si «fortell», gjenta det barnet sier eller stille klargjørende spørsmål for å avklare hvem, hva og hvor. Den voksne bør ikke stille ledende spørsmål. Det kan også være lurt å spørre hvem som vet om det, om det har skjedd med andre, og om barnet tror det vil skje igjen.
- Skriv ned det barnet sier, det du selv sier og spør om. Til dette kan personalet bruket vedlegget i denne planen, se vedlegg side 15. Dokumentasjon er viktig for å sikre god oppfølging av saken videre. Det kan også være situasjoner hvor saker kommer opp igjen flere år senere, og da er god dokumentasjon til stor hjelp. Forklar barnet hvorfor og hva du skriver, og les gjerne opp for barnet hva du skriver ned. Husk at barnehagepersonalet ikke er etterforskere.
- Den voksne bør vise følelser på en måte som er naturlig for den enkelte. Den voksne kan gjerne fortelle og vise at de blir berørt og lei seg over hva barnet forteller på en kontrollert måte, og må samtidig være tydelig på at den voksne tåler å høre det, og at det var riktig og modig av barnet å fortelle. Gi barnet retten til å eie sin egen opplevelse, hold tilbake egne vurderinger og antakelser. Speile det som skjer – ikke det som den voksne opplever når barnet forteller.
- Den voksne bør trøste og vise omsorg, og bør spørre barnet selv om de ønsker å få en klem eller annen fysisk kontakt. Noen barn som har opplevd vold eller overgrep kan oppleve det som invaderende eller utrygt å få fysisk trøst, mens andre kan oppleve at det er til god hjelp og støtte.
- Lov aldri noe du ikke kan holde – man må aldri love barnet taushet om det man får vite.
- Personalet kan alltid rådføre seg anonymt med politi, barnevern og andre instanser om de er bekymret og er i tvil om hva de bør gjøre.
- Alle bekymringer noteres ned, se vedlegg side 15.
- Alle bekymringer rapporteres til styrer, som igjen skal varsle barnevern/politi. Opplever en ansatt at en slik bekymring ikke blir tatt på alvor, har den ansatte en selvstendig varslingsplikt.

Del 4. Ansvar og tiltak ved mistanke om eller avdekking av vold og seksuelle overgrep i barns nære relasjoner.

	TILTAK	ANSVARLIG	STØTTE	GJØREMÅL
1	Motta og vurdere mistanke om vold- og seksuelle overgrep	Ansatt som får mistanke/mottar anklage. Styrer	Pedagogisk leder	Melde til styrer Vurdere mistanke. Evt. kontakte barnevern/andre fagfolk
2	Oppfølging og dokumentering av bekymring	Styrer/ped.leder	Andre ansatte Barnevern Andre fagfolk	Avklare mistanke. Dokumentere tegn på vold- og seksuelle overgrep. Bruk vedlegget for å notere.
3	Melding til barnevernet om vold/seksuelle overgrep	Styrer	Pedagogisk leder	Sende bekymringsmelding Barnevernet skal sette i gang undersøkelse og sette i gang tiltak
4	Melding til politiet om vold/seksuelle overgrep	Barnevernet Styrer (i akutte saker)	Styrer	Politiet: Stoppe misbruk. Konfrontere overgriper Etterforske saken
5	Informasjon til hjemmet om vold/ seksuelle overgrep	Barnevernet	Politiet Styrer	Informere familien Støtte familien
6	Følg opp ansatte	Styrer	Barnevern PPT Andre fagfolk	Informasjon Kollegastøtte Kompetanseheving
7	Følge opp barnet	Pedagogisk leder	Styrer Barnevern PPT	Omsorg for barnet Planlegge tiltak Etablere ansvarsgruppe
8	Melding ved overgrep	Styrer	Barnevernet	Melding til nødvendige instanser om overgrep

Del 5. Ansvar og tiltak ved mistanke om eller avdekking av vold og seksuelle overgrep av ansatte.

	TILTAK	ANSVARLIG	STØTTE	GJØREMÅL
1	Motta og vurdere mistanke om vold/ seksuelle overgrep	Ansatt som får mistanke/mottar anklage.	Styrer Den som har mistanke	Melde til styrer Vurdere mistanke
2	Oppfølging og dokumentering av bekymring	Styrer	Ansatte som har med barnet å gjøre Fagfolk på overgrep	Avklare mistanke. Dokumentere tegn på vold/seksuelle overgrep. Bruk vedlegget i denne planen for å notere. Melde til barnehageeier
3	Motta innrømmelse	Den som mottar innrømmelsen	Styrer Barnehageeier Tillitsvalgt Bedriftshelsetjenesten	Motta forklaring Klargjøre saksgang Avklare arbeidsrettslige forhold. Støtte til den ansatte.
4	Behandling av mistanke	Barnehageeier	Styrer Fagfolk på overgrep Politi Advokat Helsetjeneste	Saksgang ved mistanke Arbeidsrettslige forhold Melding til politiet Etterforskning ved politiet Menneskelige hensyn
5	Informere det/ de utsatte barns foresatte	Styrer	Barnehageeier Faginstanser Politi	Gi informasjon Tilby hjelp
6	Informere og involvere ansatte	Styrer	Barnehageeier Fagfolk på overgrep Politi	Gi rett informasjon Støtte ansatte Planlegge tiltak
7	Følge opp barnet	Pedagogisk leder	Styrer PPT Andre fagfolk	Omsorg for barnet Planlegge tiltak Etablere ansvarsgruppe
8	Informere andre foresatte	Styrer	Barnehageeier Faginstanser Politi	Gi rett informasjon Hindre rykter og forhåndsdomming Bygge tillit til barnehagen
9	Foreldremøte	Barnehageeier og Styrer	PPT Andre fagfolk Politi	Informere foresatte Gi råd til foresatte
10	Informere barna	Pedagogisk leder	Styrer PPT	Gi rett informasjon Bearbeide Hindre engstelse
11	Mediehåndtering	Styrer	Barnehageeier Politi PBL	Styre informasjon
12	Melding ved vold/ seksuelle overgrep	Styrer	Barnehageeier	Melding til: Barnehageeier Forsikringsselskap Tilsynsmyndighet

Del 6. Å melde saken videre - avvergeplikten

Barn som har opplevd vold og/eller overgrep kan ofte ha manglende tillitt til voksne. Hvis et barn stoler nok på en voksen til å fortelle om volds- og overgrepsopplevelser, er det svært viktig å ivareta denne tilliten. Hvis ikke, kan man risikere at barnet mister tillitt og ikke vil fortelle videre til barnevern/politi, og derfor heller ikke får hjelp. Det er viktig å samtale med barnet, ut fra barnets alder og modenhet og hva som er praktisk mulig.

- Hvis et barn har fortalt om vold- og overgrepsopplevelser til en voksen, bør den voksne forsøke å bli enig med barnet om hvem det skal fortelles videre til. Forklar barnet at det er nødvendig å få råd både fra andre i barnehagen (f.eks. styrer) og fra noen som jobber med vold og overgrep for at barnet skal få best mulig hjelp. Den voksne og barnet kan også bli enige om å avvente litt og snakke sammen igjen på et avtalt tidspunkt, med mindre det grunn til å tro at barnet er i umiddelbar fare.
- Dersom barnet ikke ønsker at andre voksne eller politi/barnevern skal kontaktes, forsøk å forstå og finne ut av hvorfor. Det kan være ting barnet ikke har fortalt enda, som det er viktig å finne ut av for at barnet skal få best mulig hjelp.
- Dersom barnet ikke ønsker at noen andre får vite om det, men det allikevel er nødvendig å rådføre seg med andre instanser eller kontakte politi eller barnevern umiddelbart, informer barnet om dette og forklar hvorfor. Det kan være for eksempel at det er mulig å sikre bevis, eller man vurderer at barnet kan være i fare.
- Den voksne, som barnet har hatt tillit, til bør deretter drøfte saken med barnehagestyrer. Det skal ikke spres informasjon til flere enn de som trenger det for å håndtere saken eller ivareta barnet.
- Man kan ta kontakt for å drøfte anonymt med barnevern, politi, barnehus, eller et senter mot incest og seksuelle overgrep (SMISO).
- Ofte er det barnehagens styrer som melder saken til barnevern og/eller politi. Alle ansatte har en selvstendig plikt til å melde saken, dersom man mener det er grunn til å tro at barn kan være utsatt for vold eller seksuelle overgrep, jf. opplysningsplikten (barnehageloven §22) og avvergeplikten. (straffeloven §196).
- Dersom barnet forteller at det er utsatt for vold eller overgrep fra sine foresatte eller andre i nær familie, eller andre i barnets omgivelser, skal barnehage ikke på eget initiativ informere barnets foreldre. Barnehagen skal melde alle slike saker, og overlater ansvaret for hvilken informasjon som blir gitt til politi og barnevern.
- Barnehagen skal lage en plan for oppfølging av berørte barn og deres foresatte i etterkant, i samarbeid med politi/barnevern.
- Dersom overgrepet er begått av et annet barn eller ungdom, husk da at begge er barn som må følges opp, ivaretas og få hjelp. Barn som utsetter andre for krenkelser kan også selv være utsatt, så også disse barna må snakkes med, lyttes til og møtes av trygge voksne som vil hjelpe i tråd med rutinene i denne beredskapsplanen. Les mer om dette på <http://www.seksuellatferd.no/>

Håndtering av informasjon

Det skal ikke spres informasjon til flere enn de som trenger det, for å håndtere saken og ivareta barnet j.f. taushetsplikten. Ryktespredning og «snakk» kan vanskeliggjøre barnevernets undersøkelse og/eller politiets etterforskning, samt være en belastning for de involverte og deres pårørende. Barnehagen bør rådføre seg med politi/barnevern dersom det er aktuelt å informere ansatte, foreldre og barn i barnehagen, for eksempel dersom overgrepet er begått av en ansatt i barnehagen.

Samarbeidspartnere:

Gode samarbeidspartnere bør etableres før en hendelse oppstår. Barnevern og politi skal tilby veiledning uten at barnehagen har plikt til å oppgi barnets personalia. Noen kommuner har egne konsultasjonsteam med spesialkompetanse på vold og seksuelle overgrep mot barn. Alle kommuner skal være tilknyttet et barnehus, som også kan gi råd. I tillegg er det mulig å rådføre seg med et Krisesenter eller et Senter mot incest og seksuelle overgrep.

Barnevernet. Kontaktperson: _____ Tlf: _____

Politiet. Kontaktperson, _____ Tlf: 02800

Barnehus. Nærmeste barnehus: **Ålesund** Tlf: 70 11 88 50

Krisesenter. Nærmeste senter: _____ Tlf: _____

Nok. Møre og Romsdal Tlf: 97 41 55 80

Legekontor: _____ Tlf: _____

Helsestasjon: _____ Tlf: _____

Tannhelsetjenesten: _____ Tlf: _____

Private barnehager Landforbund (PBL) Tlf: 75 55 37 00

OPPLYSNINGSPLIKTEN

Alle ansatte i skoler og barnehager har opplysningsplikt. Opplysningsplikten til barnevernstjenesten er todelt. Alle har en selvstendig plikt til å gi opplysninger til barnevernet når det er grunn til å tro at barn blir mishandlet i hjemmet, blir utsatt for overgrep, alvorlig omsorgssvikt, kjønnslemlestelse, eller viser vedvarende alvorlige adferdsvansker.

Barnehagen også en plikt til å svare når barnevernstjenesten ber om opplysninger. Ønsker personalet råd om hvorvidt de bør melde fra om en bekymring, kan de ringe til barnevernstjenesten og drøfte saken anonymt. Opplysningsplikten til barnevernstjenesten er individuell. Mobarn har gjennomarbeidede og klare rutiner for hvordan man skal melde. Uavhengig av interne rutiner, og om flere som er kjent med bekymringen, har alle ansatte et selvstendig ansvar for å forsikre deg om at barnevernet har blitt informert om bekymringen.

Det er også mulig å melde bekymring direkte til politiet hvis man har mistanke om at et barn er utsatt for et lovbrudd som for eksempel vold eller seksuelle overgrep. Dette er særlig relevant der det kan være mulig å sikre bevis, fordi vold eller overgrep nettopp har skjedd, eller der man frykter at barn kan være i umiddelbar fare.

Opplysningsplikten til barnevernet er regulert i barnevernloven § 6-4, og i særlover for ulike offentlige tjenester og yrkesutøvere, som barnehageloven § 22, opplæringslova § 15-3 og helsepersonelloven § 33. Les mer om hvordan du kan melde til barnevernet, på bufdir.no/barnevern

Vi har også alle en plikt ifølge avvergeplikten (Straffeloven §196) til å søke å avverge en rekke alvorlige lovbrudd vi får kunnskap om, eller tror at mest sannsynlig vil skje. Både avvergingsplikten og opplysningsplikten går foran taushetsplikten. For mer informasjon om avvergingsplikten og opplysningsplikten, se www.plikt.no.

Vedlegg:

NOTAT VEDRØRENDE BEKYMNING OM VOLD/SEKSUELLE OVERGREP

Barnets navn	
Avdeling	
Bekymring meldes til	
Bekymring meldes av	
Dato	
Hva er observert?	
Hvordan ble bekymringen oppdaget?	
Annen relevant informasjon	

Underskrift styrer:	Underskrift ansatt:

REFERANSELISTE

Barnehageloven. (2020). Lov om barnehager (LOV-2020-06-19-91). Hentet fra:

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64?q=barnehageloven>

Barnekonvensjonen. (1989). FNs konvensjon om barnets rettigheter. Hentet fra:

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra:

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf

Straffeloven. (2021). Lov om straff (LOV-2020-12-04-135). Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28?q=straffeloven>